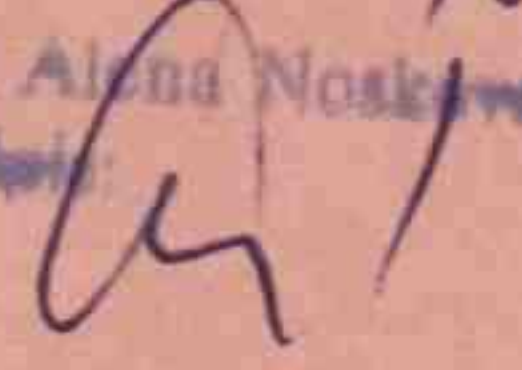


TAJNÉ

Výtisk číslo:

25

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV v Praze
ZRUŠEN STUPĚŇ UTAJENÍ
Důvod: 490/2000 - v. 18/8 v
1.6.09 PhDr. Alena Nosková
Podpis: 

VNITROSTRANICKÁ INFORMACE

95

Č. j.: inf. 03224 95
Počet listů: 6
Počet výtisků: 27
Den vydání: 30. listopadu 1989

OBSAH

Informace o situaci v krajích dne 30.11.1989 ke 12,00 hodin

Informace o situaci v krajích dne 30.11.1989 ke 12.00 hod.

Podle informace krajských (městských) výborů strany je politická atmosféra nadále napjatá. Stranické organizace se mnohde dostávají do stále obtížnější situace. Nemají přesné a konkrétní informace o celkovém stavu a vývoji, ne všude vyvíjejí potřebnou aktivitu. Na mnoha pracovištích získávají převahu Občanská fóra, stále více ovládají mínění pracovníků.

Občanská fóra jsou ustavována v dalších podnicích, utváří se jejich organizační struktura. Například v okrese Cheb (Západočeský kraj) je na pátek připravováno ustavení okresního koordinačního fóra na platformě NF. V okrese Karlovy Vary v témže kraji chce OV SSM využít k zakládání Občanských fór i výročních členských schůzí SSM. Požadují i přehodnocení opodstatněnosti existence základních organizací politických stran na pracovištích.

Představitelé Občanského fóra požadují odstoupení dalších krajských a okresních stranických funkcionářů a hospodářských pracovníků. Negativní postoje jsou zaujímány i vůči aparátu KSČ. Nedůvěru OV KSČ a požadavek odstoupení jeho předsednictva vzneslo například shromáždění Občanského fóra v Divadle pracujících v Gottwaldově. Obdobně je tomu i v řadě dalších okresů v celé ČSSR.

Občanská fóra a stávkové výbory vytvářejí tlak a stupňují požadavky na získání materiálních podmínek pro svou činnost (poskytnutí místností, rozmnožovací techniky, přímých telefonních linek apod.). V některých případech jim již bylo vyhověno (např. VSŽ Košice - Východoslovenský kraj). Ve Strojmontu Košice naopak stávkový výbor ukončil činnost, protože vedení s.p. splnilo jeho požadavky. Ojediněle se vyskytují požadavky na zvyšování platů (např. Kovozpracující podnik města Bratislavy). Mnohá Občanská fóra nehodlají přijmout do svých řad komunisty (Banka Brno).

Občnanská fóra jsou utvářena i v JZD a požadují odvolání některých funkcionářů. JZD Velké Pavlovice (okres Břeclav - Jihomoravský kraj) požadují odstoupení s. Pazderky, předsedy JZD a člena KV KSČ. Žádost zdůvodňují tvrzením, že se zabýval především politickospolečenskou činností a JZD řídil nedostatečně. Podobné tendence jsou i v JZD Rakvice v témže okrese vůči poslankyni FS s. Kancírové. Jihomoravský KV KSČ upozorňuje, že členové Občanského fóra se snaží pro svoji podporu získat delegáty XI. sjezdu JZD. Mezi zemědělce Jihočeského kraje se nadále snaží pronikat studenti a umělecká fronta.

Situace se komplikuje i v ROH. Západoslovenský KV KSS upozorňuje, že v některých podnicích je požadováno opakování voleb, jinde byly VČS ROH odloženy. Jsou i případy, že rezignují na funkce celé ZV ROH (BAZ Senica, Nafta Gbely, nemocnice Malacky a další). Rovněž v Jihočeském kraji není jasno, zda pokračovat v organizování konferencí ROH. Stále více se zde prosazují lidé jednoznačně protisocialisticky orientovaní.

Východoslovenský KV KSS upozorňuje na připomínky, že lidem nejsou známi přední představitelé Občanského fóra. Požadováno je publikování jejich životopisů obdobně jako je tomu u nově zvolených funkcionářů PÚV KSČ a vlády.

Ve více krajích jsou rozšiřovány letáky obsahující "informace o příjmech stranických a státních představitelů a o jejich dalších "výhodách". V Severomoravském kraji jsou požadavky, aby Rudé právo objektivně informovalo o této otázce (např. v rubrice Na dotaz čtenáře), srovnalo příjmy funkcionářů, umělců a dělnické třídy. Východočeský KV KSČ doporučuje takovou informaci dát vnitrostranickou cestou.

V ohlasech na vysílání Čs. televize z Letenské pláně je v Severomoravském kraji nadále doporučováno soudně postihnout ty, kdož uráželi prezidenta ČSSR. V této souvislosti zaznívají i dotazy, co dělá generální prokuratura, když tyto otázky neřeší. Postihy by musel akceptovat i Havel, protože žádá právní stát.

Ohlasy na vystoupení generálního tajemníka ÚV KSČ s. Urbánka na aktivu komunistů v Praze jsou v některých ZO KSČ rozdílné. Jako celek se jeho vystoupení setkává s kladnou odezvou. Ozývají se však i hlasy, že v současné době, především po zasedání FS dne 29.11.1989 je úloha LM překonána, nepodaří se je dále udržet. Je doporučováno převést je do působnosti MNO nebo MV. Nejednotnost se projevuje i mezi samotnými členy LM, především z důvodu jejich povolání do Prahy a následného odvolání bez udání příčin. Z Rozvadova (Západočeský kraj) je upozorňováno na možnost rozkolu mezi příslušníky jednotky pohraniční stráže. Východoslovenský KV KSS upozorňuje, že ne ve všech ZO KSS je správně chápáno zrušení článku o vedoucí úloze strany v Ústavě ČSSR. Převládá názor, že komunisté v nejvyšším zákonodárném sboru mohli k této problematice daleko více diskutovat.

Po celostátním aktivu komunistů v Praze se konají zasedání krajských a okresních výborů strany, aktivity předních stranických funkcionářů. Například na mimořádném zasedání západoslovenského KSS byla přijata řada akčních úkolů a stanovisek, které je třeba okamžitě a pružně uvádět do života stranických organizací. V souladu s přijatými opatřeními se uskutečnilo setkání předsedy západoslovenského KNV s funkcionáři krajských výborů Strany Slobody a Strany Slovenskej obrody. Na setkání byla zdůrazněna potřeba upevnění vzájemné spolupráce a rozvinutí jejich dialogu s představiteli národních výborů všech stupňů. Bylo navrženo nečekat na volby, ale již nyní ze stávajících poslanců obou politických stran navrhnout nejaktivnější z nich do rady KNV i ostatních NV.

Na zasedání východoslovenského KV KSS byla přijata následující opatření.

- V sobotu 2.12.1989 se uskuteční setkání aktivu východoslovenského KV KSS
- Aparát KV KSS je vyslán do závodů, na pracoviště, vede dialog
- Materiály z ÚV KSČ jsou urychleně rozmnožovány a předávány stranickým orgánům a politickým pracovníkům.

Jako odezva na jednání pražského aktivu se uskutečnily manifestace v Ostravě (13 - 15 tisíc občanů), ve Frýdku - Místku a Třinci (Severomoravský kraj). Ve Frýdku Místku členové Občanského fóra po zjištění, že je přítomna většina dělníků vyklidili pozice, rovněž tak studenti v Ostravě. Ti však odešli s černými rukavicemi na vztyčených pažích. Účastníci ostravské manifestace jsou rozhořčení "objektivností" informací v Čs. televizi, která průběh manifestace nevysílala. Manifestace komunistů se dne 30.11.1989 měla konat i v Hradci Králové (Východočeský kraj). Vedení KV KSČ rozšířené o vedoucí tajemníky OV KSČ na základě výsledků jednání s. Adamce se zástupci Občanského fóra rozhodlo akci nekonat přesto, že účast na ní byla zajištěna. To se setkal s negativní odezvou v základních organizacích strany.

Krajské výbory strany upozorňují, že i v současné složité situaci se daří přijímat kandidáty členství v KSČ. Po dvou kandidátech přijali ve Východoslovenském a Jihomoravském kraji, 12 v Západoslovenském kraji a další v Bratislavě.

Komunisté se nadále domnívají, že činnost ÚV KSČ, ale i nižších stranických orgánů neodpovídá současné situaci. Pomalu reagují na aktuální změny situace. Stále je vznášen požadavek na urychlení svolání mimořádného sjezdu KSČ a přijetí akčního programu do XVIII. sjezdu strany. Neplnění těchto požadavků vede k tomu, že předsedové některých ZO KSC skládají funkce. V Západočeském kraji jsou náznaky rozpadu některých základních organizací (Tesla, Státní lázně, Uranové doly Jáchymov, 3. ZO KSČ Škoda Ostrov nad Ohří). V Sokolově byly zaznamenány snahy o odstoupení některých členů OV KSČ. Předmětem tvrdé kritiky ZO KSČ je skutečnost, že aparát ÚV KSČ není v základních organizacích, mezi lidmi.

Požadavky na urychlené svolání mimořádného sjezdu KSČ a přímé volby delegátů na sjezd v ZO KSČ zaznívají neustále i v Jihomoravském kraji. Projevují se zde snahy volit nové orgány okresních výborů již na mimořádných konferencích. V této souvislosti KV KSČ požaduje, aby v Rudém právu byly

formou rozhovorů vysvětleny záležitosti přímých voleb.

Ve Východočeském kraji se stranický aktiv zamýšlí nad příčinami vnitropolitické krize, dává náměty na její řešení. Zaznívá zde názor, že za chyby i nedostatky by měli být straničtí funkcionáři, bez ohledu na jejich postavení volání ke stranické odpovědnosti. Za jednu z hlavních příčin současného stavu považují to, že komunisté i funkcionáři ZO KSČ nebyli včas a dostatečně informováni z centra.

Ze ZO KSČ Střední hotelová škola Mariánské Lázně (Západočeský kraj) je poukazováno na rozbíječské vystoupení s. Šišky, údajně učitele dějin KSČ na VŠP ÚV KSČ. Vystupoval proti straně, chválil Občanské fórum, Havla, za prezidenta doporučoval Dubčka.

Západoslovenský KV KSS uvádí, že názory mladých lidí - členů ROH jsou většinou negativní. Pod pojmem straničtí funkcionáři si představují celou stranu. Řada jich vystupuje i proti ústřednímu výboru, v současné době zesílily hlasy i proti ÚV KSS. Odmítají pokus o dialog se zástupci stranických orgánů. Málo se hovoří o politice KSČ, o to více o potrestání vedoucích funkcionářů strany.

Ve stanoviscích a rezolucích, které na ÚV KSČ došly 29.11. odpoledne a 30.11. ráno, je jednoznačně vyjadřována podpora novému PÚV KSČ a přesvědčení o socialistické budoucnosti republiky. Nadále trvá požadavek na urychlené svolání sjezdu a volby delegátů přímo v základních organizacích.

Přišly první podpůrné ohlasy závěrům celostátního aktivu strany ze dne 28.11. (např. 730 účastníků okresního aktivu v Karvině), je vítáno, že konečně vedení strany řeklo jasné stanovisko. Opakují se požadavky operativnějších informací z ÚV do ZO a členské základně (např. prostřednictvím tiskového mluvčího ÚV KSČ).

V některých stanoviscích ZO i jednotlivců je požadováno čelit tlakům Občanského fóra na další ústupky, jsou připomínány myšlenky Marxe o třídním boji a diktatuře proletariátu.

Rozdílná stanoviska jsou zaujímana k postavení LM v nových podmínkách. Některé ZO (např. Slovač Rakovník, PÚVP Česká Lípa) nesouhlasí se stanoviskem vyjádřeným na celostátním aktivu. Jiní toto stanovisko chápou, připomínají (např. ZO Bonex Žatec), "proč se Občanské fórum bojí zbraní v rukou dělnické třídy, když říkají, že jdou s lidem". Byl vyjádřen názor, že by se mělo najít východisko např. převedením LM pod velení ČSLA.

Mezi několika negativními stanovisky například z organizace rudných a uranových dolů a dalších míst republiky je vyslovována nedůvěra okresním výborům KSČ (Šumperk a Žďár nad Sázavou).

Dvě organizace se přihlásily k prohlášení Demokratického fóra komunistů z Prahy.

Odbor školství ÚV KSČ k současné situaci na vysokých a středních škol v ČSSR uvádí :

K současné situaci na vysokých školách

Na všech vysokých školách v ČSSR se stále v denním studiu stávkuje. Stávkové výbory jednotlivých škol a fakult jsou řízeny vysokoškolským koordinacním výborem. Na tento stávkový výbor vyvíjí značný tlak představitelé Občanského fóra a zároveň tento výbor vytváří tlak na jednotlivé fakultní stávkové výbory v pokračování stávky, důvodem je dosud údajně nesplnění studentských požadavků, dnes pouze prvního bodu ze 7 předložených požadavků týkající se zásahu pořádkových sil ze dne 17. 11. 1989.

Situace na jednotlivých vysokých školách a samostatných fakultách se neustále mění. Lze konstatovat, že na řadě vysokých škol probíhá výuka, konzultace, příp. i zkoušky - především tam, kde stávka ohrožuje řádné ukončení studia. Jde o lékařské fakulty a některé vysoké školy technického směru (kde bez laboratorních a praktických cvičení nelze zdárně ukončit studium).

Dochází ke značné polarizaci názorů mezi studenty, převážná část má zájem co nejdříve stávku ukončit, obávají se však nátlakových akcí ze strany těch studentů, kteří jsou pod přímým vlivem stávkových výborů. Na řadě škol je pouze jedna třetina až jedna polovina studentů, ostatní se připravují doma.

Na všech vysokých školách je veden dialog mezi studenty, zástupci vedení škol a stranickými funkcionáři těchto škol. Mezi studenty přichází straničtí funkcionáři krajů a okresů s cílem vysvětlit současnou situaci a hledání východisek. Krajně negativně po celou dobu stávek působí na studenty především dramatičtí umělci, spisovatelé, novináři a především zástupci Občanského fóra.

Ke značné diferenciaci dochází i mezi vysokoškolskými učiteli, z nichž zvláště mladí učitelé se staví za stanoviska požadavků Občanského fóra. Přesto většina pedagogů vysokých škol zastává rozumné postoje a je připravena kdykoliv nastoupit k řádnému vyučování.

Politicky závažná aktivita se vyvíjí nadále na školách uměleckého směru, kde nejde jen o studenty, ale v převážné míře o umělce z orgánů tvůrčích

svazů a kulturních zařízení. V současné době vyvíjí značnou aktivitu studenti zemědělských vysokých škol se snahou ovlivňovat delegáty Celostátního sjezdu JZD v Praze (návštěva jednotlivých zemědělských závodů a podniků např. v Jihomoravském, Jihočeském a dalších krajích).

Na většině vysokých škol se však začíná projevovat jistý druh uklidnění a ústupu od emocí, snaha zapojit se do úklidu škol, veřejně prospěšných prací apod..

Podle posledních dostupných informací lze očekávat, že studenti vysokých škol hodlají ukončit stávku v neděli odpoledne průvodem, který by v Praze vycházel z nám. Krasnoarmějců.

K současné situaci na středních školách

Na převážné většině středních škol v obou republikách se učí. Mimo velká centra jako je Praha, Brno, Bratislava, kde na řadě uměleckých škol a některých středních odborných školách se stávkuje (opět diferencovaně stávkují převážně třetí a čtvrté ročníky). Ředitelé škol činí opatření, aby do budov nevstupovaly cizí osoby. Dochází k pokusům cizích televizních společností natáčet na školách, rovněž herci a zástupci Občanského fóra se snaží diskutovat se žáky. Všem těmto pokusům brání vedení škol.

Navrhované závěry odboru školství oddělení školství, vědy a kultury ÚV KSČ

- K výraznému zklidnění situace mezi studenty středních a vysokých škol by přispělo, kdyby kompetentní orgány oznámily konkrétní osobu, která dala pokyn k zásahu pořádkových sil dne 17. 11. 1989.

- Čeká se na pokyn rozhodnutí koordináčního stávkového výboru (který se údajně sejdě v sobotu) o předpokládaném ukončení stávky.

- V případě, že stávka nebude ukončena doporučujeme nepřijímat další požadavky studentů a situaci řešit z pozice národních vlád a MŠMT ČSR a SSR, např. rozhodnout o předčasném ukončení výuky v zimním semestru a vyhlášení zkouškového období.

I n f o r m a c e

o připomínkách k návrhu nových Stanov Komunistické strany Československa
k 29. listopadu 1989

Doposud bylo zpracováno 380 dopisů, ve kterých je 1920 připomínek k návrhu Stanov KSČ. Nejvíce jich došlo z Prahy (70), ze Severomoravského kraje (55), z Jihomoravského kraje (44). Nejméně z Bratislavy (10), ze Západoslovenského kraje (14). Z ČSR přišlo 305 dopisů, ze SSR 75 dopisů.

Z celkového počtu dopisů bylo 305 od členů strany, 25 od bezpartijních, 17 anonymů, 6 stanovisek ZO KSČ a u 27 nebylo zjištěno.

Z uvedeného počtu připomínek je nejvíce zaměřeno k:

- Preambuli:

125 připomínek se týká požadavku na její upřesnění, zvláště vedoucí úlohy KSČ. V posledních připomínkách převažuje reagence na novou situaci ve společnosti. V té souvislosti se zdůrazňuje boj za vedoucí úlohu. Častým požadavkem je jednoznačně vyjádřit, že KSČ působí v souladu s ústavou a právním řádem ČSSR.

- Článku 15 zvláště písmenu a, c, d)

K demokratickému centralismu a vnitrostranické demokracii. Převažují pozitivní stanoviska k požadavku na takovou konkretizaci, která by zabezpečila fungování vnitrostranické demokracie tj. zabezpečit rovnost mezi členy a zamezit privilegiím vedoucích funkcionářů.

Další připomínky vyjadřují převážně návrh na zavedení funkce předsedy orgánů strany (namísto tajemníků).

Objevují se i požadavky zahrnout do výkladu stanov posílení prostoru pro možnost uplatnění jiných názorů. Totéž se objevuje v připomínkách k článku 56.

Dochází k rozdílnosti názorů na délku setrvání ve funkci v jednom orgánu. Převažuje názor nepokračovat ve stávající praxi setrvání v řídicích orgánech dlouhodobě.

- Článku 42 - Republikové orgány strany - je zde jednoznačně vyjadřován požadavek na sjednocení názvu, postavení a úlohy těchto orgánů. Rozdílnost

je u názorů, zda ÚV KSČ a ÚV KSS, nebo republikový výbor v ČSR a SSR. Jsou požadavky na vyjasnění vztahu mezi ÚV KSČ a republikovými orgány. Připomínky směřují též k tomu, aby se republikové sjezdy - případně konference konaly 1x za dva až tři roky.

- **Článek 56** - často se objevují názory na jednoznačné vyloučení kumulace stranických, hospodářských a státních funkcí a na upřesnění kontrolní funkce strany. Je požadováno formulační upřesnění stanov jako celku.

Další připomínky vyjadřují požadavek na zpracování Jednacího řádu stranických orgánů a sjednocení termínů např. komunista - člen strany, princip - zásada kolektivnosti atd.

V diskusi k návrhu Stanov KSČ přišlo 74 připomínek, námětů, názorů, doporučení, osobních vyjádření členů, ale i bývalých členů KSČ k politice a vedoucí úloze KSČ, k jejímu vztahu ke společnosti. V posledních dnech se také reaguje na události v naší zemi.

Ke všem otázkám politiky KSČ, což vyžaduje analýzu, jsou protichůdné názory, ale v jednom jsou shodné. V odsuzování vedoucích funkcionářů, korupce, obohacování, nejednotnost mezi slovy a činy, teorií a praxí, odtrženosti politiky od lidí a reálného života, pomalého postupu vpřed, nereagence a přehlížení názorů členů KSČ, ale i ostatních. Zklamání a nedůvěra ve stranu, vyjadřovaná v jednotlivých dopisech, má dlouhodobý charakter. Převaha názorů na vedoucí úlohu strany se odlišuje jen v návrzích na to, jak postupovat dál. Je zřejmé, že řada poctivých členů nechápe současný stav v této otázce a trvá na jejím zakotvení i nadále.

V připomínkách se reaguje na demokracii obecně i na vnitrostranickou demokracii. Členové strany vyjadřují své hluboké pocity zpovědi za stranickou práci a svůj podíl na jejím nenaplňování. Převládá jednoznačný názor, že demorakcie byla porušována hlavně funkcionáři (aparátem) na všech stupních stranické výstavby.

Doporučeme využití připomínek, námětů a názorů ve stranickém tisku a při zpracování akčního programu strany.